

PRÆMONITIO

IN VITAM S. MEDARDI EPISCOPI NOVIOMENSIS ET TORNACENSIS.

Auctor anonymus Suesionensis sæculi ix, in præfat. ad supplementum Actorum S. Medardi [quod exstat apud Bolland. ad diem 8 Junii] sequentem Vitam a Fortunato scriptam fuisse testatur, hisce verbis: « Fortunatus natione Italus, presbyter Ravennensis, suo tempore eruditissimus, ex Ravenna progrediens, Galliarum fines pergere adiens, Pictavensi rure commodam sibi delegit habere stationem... Denique rogatus ab eodem venerabili pontifice (Greg. Tur.), edidit perplura opuscula, maxime metro ludens, de Vita et virtutibus sanctorum, inter quæ et Vitam gloriosi et cum omni reverentia nominandi domini nostri Medardi succincte quidem tam prosa, quam versibus, sed tamen luculento sermone perstrinxit. » Gregorius Turonensis hujusce Vitæ librum videtur memorare lib. de Gloria confess., p. 95, his verbis: « Post scriptum de mirabilibus ejus (S. Medardi) librum, mulier manu debitis, etc. » Alius item Suesionensis auctor et is monachus (cujus sermones edidit Boscius in Bibliotheca Floriacensi, pag. 150, Vitæ a Fortunato scriptæ mentionem facit inquitens: « Ejusdem Patris Vitam, metro et arctissima edidit oratione Fortunatus. »

Porro cum plures circumferantur Vitæ sancti Medardi, sub nomine Fortunati, nos ut veram ac germanam illam subjicimus quam primus edidit cl. D'Achery in Spicilegio, tom. II, erutam ex antiquis Mss.; cæteras vero, ceu falso ascriptas eidem Fortunato, rejicimus.

Ac profecto, quam edidit Surius ad diem octavum Junii, quæ diu credita est esse Fortunati, quamque Valerius ipsi ascribit, ut reprobemus, gravia suadent momenta. Nam antiquissima Mss. illam non Fortunato, sed Radbodo Noviomensi, et Tornacensi episcopo ascribunt. Ita Codex ms. Bibliothecæ Thuanæ, referens eodem Achery, hanc præfert epigraphem: « Incipit vita beatissimi confessoris Christiani episcopi Noviomensis quam dominus Radbodus, Noviomensis et Tornacensis episcopus, sic dictavit. » Compendiensi autem Codex item ab Achery relatus, hunc habet titulum: « Vita sancti Medardi, quam dominus Radbodus Noviomensis sic dictavit. » Censent Bollandistæ cum Sammarthani, hunc Radbodum secundum fuisse hujus nominis, qui Brugis decessit an. 1048, ac sepultus est in cathedrali Tornacensi. Quanquam eum auctorem potius alteri fuisse, ut Vita illa scriberetur, quam ut ipse conscriberet, confici videtur ex sermone anonymi de primi temporis sancti Medardi Siatu, etc., quem Joannes Boscius in Bibliotheca Floriacensi edidit, ut advertunt Boll.

Alterâ, eaque gravissima, causa est cur illam a Surio editam, rejicimus, quod in ea Drausio et Warimbertus Suesionenses episcopi nominentur, qui centum circiter annis post Fortunatum vixisse deprehenduntur. Postremo stylus ipse discrepat a stylo Fortunati, quod nec ipse Surius diffidet, quam propterea ab alio interpolatum fuisse, et multa eidem aliena manu adjecta affirmat. Adde his ea quæ Continus animadvertit ad an. Christi 456, num. 7, ad hanc rem, scilicet quod hujus Vitæ auctor sanctum Remigium vocat « archiepiscopum; et Tornacenses, » gratem « Flandrinensium » appellat, « cum ætate Fortunati nec archiepiscopi vox esset in usu, nec Flandriæ, » vel « Flandriensium nomen audiretur, et annis ab obitu sancti Medardi trecentis Tornacium non pertinueret ad Flandriam, quæ per exiguam tunc amplectebatur diuionem, » etc. Ex quibus ipse concludit Vitam sancti Medardi quæ legitur apud Surium, ab auctore compositam fuisse qui post annum Christi millesimum vixit.

Secunda Vita sancti Medardi, quæ Fortunatum præfert auctorem, ea est quam Bibliothecæ Floriacensi a se editæ, inseruit laudatus Boscius, quæque item ob graves causas Fortunato objudicanda est. Nam stylus longe diversus est a stylo Fortunati, et duo miracula a sancto Medardo adhuc puero edita illic referuntur, quæ a Fortunato prætermittenda narrat præfatus anonymus, scriptor Actorum sancti Medardi, in prologo, num. 2, ut legere est apud Bolland., in supplemento ad Vitam sancti Medardi. His adæe quod Vitæ hujusce scriptor (ut eadem exstat in Mss. apud Bollandistas, collato cum Cod. ms. reginæ Sueviæ) fabricam templi sancti Medardi un Clotario regi ascribat, nulla facta mentione Sigiberti, a quo tamen perfectam et in culmen ductam narrat Fort., cap. 2, lib. II, ubi agit de virtutibus sancti Medardi. Item refert, « a Clotario procuratam apud summum pontificem » confirmationem privilegii, « a sancto Leone, sanctæ Romanæ urbis episcopo, et aliis venerabilibus episcopis concessi; » quæ omnia, quicumque demum Clotarius aut Leo accipiantur, convenire non possunt temporibus, ut ibidem ostendunt Boll., qui propterea censent auctorem illius Vitæ fuisse monachum Sammelardensem, sæculo XIII non antiquiorem. Atque hæc tam repugnantia a Boscio, in Vita sancti Medardi a se relata, fuisse prætermittenda « propter suam absurditatem, » arbitrantur iidem Bollandistæ.

Nos igitur eam sancti Medardi Vitam hoc loco subjicimus, quam edidit cl. Achery in Spicilegio, tomo II, et Bolland. ad diem 8 Junii, existimantes hanc inter cæteras genuinam esse Fortunati setum. Porro is videri potest aliquibus eandem elucubrasse extremo vitæ suæ tempore, cum ad ejus calcem regis Theodeberti mentionem faciat, ac ejus felix et lutum imperium commemoret, quod eidem diuturnum comperatur. Nam Theodebertus apud Suesionas regnare cepit an. 589, ut legere est apud Greg. Tur., lib. IX Hist. Franc., cap. 36. Anno vero 596, rex Austrasiæ inauguratus est, Childeberto, patre suo, jam vita functo. Idem, ad annum 602, Vascones debellat, ac suo imperio subigit, et inde latius regnum suum facit. Porro Fortunatus ad hoc usque tempus vitam fere produxit, quem sæculo sexto labente, aut ineunte septimo, decessisse alibi diximus. Quanquam postremo illa verba, quibus vota pro regibus continentur, malim credere a quopiam adjecta fuisse Vitæ a Fortunato conscriptæ, quam adita a Fortunato, præsertim si hæc illa est cujus meminit et Gregorius Turonensis an. 505 jam vita factus. Certe extrema illa verba, ut adnotant Bollandistæ, in plerisque Mss. desiderantur.

VITA SANCTI MEDARDI EPISCOPI

NOVIOMENSIS ET TORNACENSIS.

1. • Beatissimi Medardi antistitis Vitam, quæ per universum orbem virtutum propalatur insignibus.

• De sancto Medardo episcopo Noviomensi, plura diximus in notis ad carmen 20 lib. II Oper. Fortunatæ legesis.

nequivimus silentio præterire, quamvis non valeamus ^a gestorum cuncta perstringere. Et quia solemnitas ejus diem, veneratione perspicuum, omnium populorum catervas quotannis expetere, depositionis suæ commemoratio principalis invitat; crescat in universorum pectoribus pro fidei ^b ardore devotio, dum sanctorum panditur magnitudo, ut si in hac rarus sit qui existat imitator operis, cunctos tamen faciat ejus intercessio potiores. Hujus ergo originem propterea primum suggestio nostri sermonis insinuat, ut nullus forsitan desperationis obstaculo magis culpandus ^c offendat, quoniam Deum integro amore diligere, non facit gentium divisa discretio, sed unita ^d fidei plenitudo, ^e ne divina gratia, quæ volentibus cunctis generalis ostenditur, ^f specialis esse iudicio fallente credatur.

2. Pater igitur hujus, nomine ^g Nectardus, de forte Francorum genere, non fuit infimus libertate. Mater vero Romana, nomine Protagia, absolutis claruit servitute natalibus: quæ in Christi tabernaculis (ut censemus) pretioso secunda partu plus placuit, quam si integritate servata nequaquam se vinculis virilibus tradidisset; quorum in Viromandensi territorio et habitatio fuisse dignoscitur, et origo. In qua urbe cum adolescens ad scholam recurreret, ^h casulam, quam ei sua genitrix fecerat, per ipsum ad artificem componendam direxit: quam in itinere cæco a se invento mox præbuit. Similiter quidquid ad escam accipere deberet, dum suorum parentum gregem ⁱ pasceret, si pauperem vidisset, cibum egenti porrigebat, ipse ferens inopiam, diei ducens jejunia. Nec illud est reticendum rei gestæ mysterium. Dum adhuc esset in scholis vir sanctus, parvus et innocens, dicit ad ^j Eleutherium quemdam puerum, quod publica in actione ^k comitivam assumeret, et cum triginta annorum vitæ spatium caperet, ipsum dixit fu-

rum summum Dei pontificem, qui in Tornaco civitate pastor est datus Ecclesiæ. Ita sanctus quod prædixit quasi propheta divino spiritu jam probavit.

3. Deinde cum crebrius ad temporum oracula ^l fidei monitu promulgante discurreret, et tenerositate annos, libratis patientia moribus, temperaret propriæ voluntatis arbitrio, dum mundi illecebras vitando despiceret, officium sacerdotis excepit, pariter et animo conversus et habitu. Morum claritate præcellens, confestim claruit, apud urbis pontificem conversatione præcipuus, apud cunctos mentis ^m puritate sincerus. Nunquam se lætitiæ ubertate plus extulit, nunquam mœroris acerbitate turbavit. Fuit semper tolerans in adversis, mitis in prosperis, cunctos sibi obedientiæ sedulitate præferens, egen-
B tibus larga miseratione succurrens, et ex omnibus calcato vitiorum fomite, angusti callis tramiem, sanctæ conversationis gressu surgente, conscendens, quidquid adversum est horruit, quidquid pretiosum elegit. Quid plura? Ut hospes cerneretur in sæculo, et jam possessor esset in cælo, tunc crescentibus munis per ⁿ singulos sacerdotii honores, interjecta discretione temporum, ecclesiastici moris tenorem percurrens, presbyterii officium electus excepit, probatus obtinuit; et ita se deinceps sanctis cœ-
C nificare virtutibus, ut Christi merito putaretur alumnus.

4. Contigit ergo ut, autumni tempore, fructus ^o mitescentis botri succo, varicantem vindemiam ubertas ostenderet, per quam latronis temeritas ejus gratiam publicaret. Intempesta igitur nocte, cum potius in humanis corporibus, curarum diversitate seclusa, dominante silentio, blandi soporis onus incumbit, vineam suam, ^p cupiditate fraudis impulsus, latro capiendus expetiit, tenendus irrupit. Tunc prædæ gladio secante corripit, ipse magis prædatus, intra

^a Mss. Audumaropolitanum et Velseri addunt: *Ejus insignia cuncta.* BOLLAND.

^b Mss. Belfortii, *amore.* BOLL.

^c Acher., *ostendat.*

^d Noviomense, *unitatis plenitudo.* *IBID.*

^e Advertat lector Fortunatum ibi loqui de gratia sanctitatis, quæ nullius gentis aut familiæ, vel Fortunæ, propria ac singularis est, cum nemo sanctificetur, nisi in Christo Jesu, apud quem *non est Judæus, neque Græcus, non est servus, neque liber, etc., sed ipsa volentibus cunctis generalis ostenditur;* ita tamen ut voluntas præparetur a Domino. *Ipsa est enim, ut ait Apostolus, qui operatur in nobis et velle et perficere pro bona voluntate.* Lege ipsum Fortunatum, in expositione Orationis Dominicæ, ad illa verba: *Fiat voluntas tua.* (*Secundæ curæ nota.*)

^f Id est, propria gentium aliquarum.

^g Auctor vitæ sancti Medardi, quæ exstat apud Surium, ait Medardum patre Neclardo et matre Protagia genitum, apud Salentiacum, hereditariam prædecessorum suorum possessionem, natum atque altum fuisse. Est autem, ut subdit, prædium illud Salentiacum in episcopatu situm Viromandensi, in regione autem Noviomensi.

^h Casula proprie vestis sacerdotalis, quasi parva casa dicta, quod totum corpus tegat et amictiat. Vel laicis tamen id genus vestis commune fuisse constat ex Procopio, lib. II Belli Vand., c. 26, asserens eam servo ac privato convivere, non imperatori, iis ver-

bis: Ἀρσενίδος οὐδέν τι μέγας, ἐντὼ ἔπετο μέγιστον ἀπεχόμενος, οὕτε ἄλλω στρατηγικῶ ἀνδρὶ ἐπιταδίας ἔχον, ἀλλὰ δούλῳ, ἢ ἰδιώτῃ παντάπασι πρίπον. Καθὼν αὐτὸ τῇ Λατινῶν φωνῇ καλοῦσι Ῥωμαῖοι.

ⁱ Tria Mss. addunt *porcorum;* verosimiliter Radbodus, equorum; hoc enim ingenuo puero convenientius. BOLL. Ac sane, quod a Medardo adhuc puero factum narrat Radbodus, scilicet, quod cum famuli forte domo abessent, nec esset qui fessos equos pastum duceret, et pater id muneri Medardo injunxisset, is prætereunti homini, cui equus pererat, misericordia commotus, de paternis equis unum dedit, declarat quo in sensu accipienda sint verba Fortunati.

^j Colitur sanctus Eleutherius die 20 Februarii, ad quem diem vide Acta ejus apud Bolland., in quibus et hoc de illo vaticinium sancti Medardi narratur.

^k Comitiva hic sumitur pro dignitate comitis. Videtur quæ diximus in notis ad carmen 16 libri VII.

^l Plura Mss., *fidei monita promulgando.* BOLL.

^m Ms. Maximini, *sinceritate purus.* *IBID.*

ⁿ Acherius, *singulis sacerdotii honoribus,* id est inferiores gradus, ad sacerdotium certo ordine ferentes, percurrendo.

^o Alia Mss.: *mitescens botris, succo varicante vindemiæ.* BOLL.

^p Boscius: *Frucus capiendi impulsus latro expetit et irrupit.* *IBID.*

patientia septa constringitur; et quod effringere violentus voluit, nequaquam evasit. In posterum, suo crimine captivatus, gustum habere de fructu non meruit, et redeundi aditum ebrinus non invenit; nec mittere poterat quod præsumpserat, nec auferre fas habuit quod amebat; sed cum inibi primo diluculo, rei præsciis, vineæ dominator occurreret, furem reperit, quem sua jam præda prævinxerat, et uterque alium mutato jure servabat. Tunc usque adeo sancti ultio rei sævit in crimine, ut uvas propria manu discerpens, augmentum magis illi profusa oblatione tribueret, et delictum objurgatione castigans, remeandi aditum indulgeret.

5. Pari igitur meruit pœna percelli, vel perdurante insidia coerceri, qui vasa ejus, domum nocturna obreptione præveniens, distenta melle, furatus fuerat. Custodes deceptione callida fallere potuit, pecus quod rapuerat temerarius non evasit. Castrorum habitacula sublata apes cum indignatione linquebant; ubique furem non casto ditantes opere, sed aculeorum sævitia persequentes, quousque latronis detecta confusio, sancto quod fraudaverat reddidit, et veniam prostratus invenit; sed nec immerito pia sacerdotis indulgentia reum non damnabat ex crimine, quem ipsa ultrix præda torquebat.

6. Accidit etiam simile sub hac proditione mysterium. Dum viator quidam juxta domum ejus agendi itineris copia præteriret, capiens illius callida fraude juvenum, furti scelere tintinnabulum collo præripuit; atque hiatum ipsius impressi graminis fraude condemnans, nullius contemplatione deprehensus abscessit; et cum jam se censuit vel criminis evasisse periculum, vel sortitum compendia fuisse per furtum, obstaculo nullo ^a serata, ipsa dedit præda tintinnum, cupiens domini redire præsidio: quæ quamlibet abditis penetralibus studio diligenti locata vel ferrata claustrorum obsecratione retrusa maneret, tinnicite ambitu scelus nullo modulante vulgabat,

^a Alia, servata, vel servato. INRM.

^b Alia: Quo actus pietatis studio non errabat; alia: Quo veniam pietatis studio non orabat. BOLLAND. Confer hæc cum poemate de eodem sancto Medardo scripto a Fortunato, l. II, c. 20.

^c Vita a Boscio relata in Biblioth. Floriacensi hic desinit.

^d Hæc num. 7 relata deerrant in Mss. Maximini. BOLL.

^e Alii, Somma, vulgo la Somme, antiquioribus Somona. BOLL.

^f An forte Nigella, vulgo Nille oppidum medium inter utrumque flumen? Vita tertia: inter Isaram fluvium, et urbem Noviomagum, quasi hanc jam transisset exercitus, quod minus probo. Radbodus inter Noviomum et Isaram rem actam ait. BOLL.

^g Vehicula, id est equi, Gallice voitures. BOLL.

^h Ms. Velseri, saunas, alii sagmas, et sagmata; apud Radbodum plastra scribuntur; apud Monachum Suess., carpenta. BOLL.

ⁱ Ms. Noviom., Sacentiacum, vulgo S:illency, prope Noviomum. BOLL.

^j Discaricare est onus de plaustro, aut equo depondere. Vide Duf., in Gloss.

^k Coitinus, ad an. 530, num. 14, ait Medardum successisse hoc anno Almero in sede Viromandensi. L. postea sedem suam Noviomum transtulit, ac paulo

A hiatu ingenti vomens, auctorem criminis querela geminante confudit. Tunc lauro præterita memorans, confusa mente percussus, revexit domino teriturus quod abstulerat, ^b quod etiam pietatis studio non servabat. Ita demum reddita juri naturæ, coepit species se non animata celare, nec sonitu se nisi pulsa detegere. Sanctus igitur athleta Christi, absque reatu proprio, pro delicto confunditur alieno; atque ideo mercedem reo pro culpa tribuit, ne inani ambitione tristior remearet ^c.

7. ^d Quadam vice præcelsus Clotarius rex in pro-cinctu, Francorum movens exercitum, cum transisset fluvium, cujus est ^e Sumina vocabulum, omnia quæ inveniebant loca prædantes et pecora, pervenientes inter ^f castellum quod fertur Noviomagum, et Isaram fluvium, quidquid fuit ^g vehiculorum, carra, vel ^h summas trahentium, pedes affigentes, de loco nullatenus moverunt per triduum. Ad villam sancti Menardi, quæ ⁱ Sellentiacum dicitur, occurrunt viro sanctissimo; et data oratione ^j discaricantes quæ tolerant, laxati pergunt itinera.

8. Nec illud omittendum est, quod per miraculum factum est. Cum porcarii sui in glandem porcos deducerent, et ab iniquis hominibus furto subducti fuissent, divina mox virtute soli, de longa regione, nullo homine sequente, ad sanctum virum reducti sunt. Nec hoc inter reliqua miranda signa prætereat. Quidam, Tosio nomine, dæmonis graviter oppressus infestatione, curari meruit expresso viri Dei signaculo.

9. Sed cum jam multimodis virtutum fulgeret studiis, fama que ejus per diversa orbis spatia gratia crescente præcelleret, defuncto Viromandensium urbis pontifice, ^k in ejus locum consecratur episcopus. Ubi conversatione cœlesti ter quinis annorum circulis in sanctimonia ipsius officii sacerdos exstitit pretiosus; et nisi quod percussor corporis defuit, martyrium confessor implevit. Sustinuit jugiter dia-

post sancto Eleutherio episcopo Tornacensi, vita functo, Tornacensis ipse episcopus creatus est, summa cleri ac populi totius consensione et acclamatione, nec non regum favore, ac sic unanimi, pontificali videlicet ac regali, auctoritate, duas illas Ecclesiam unam fecit, ut ait Radbod. in Vita sancti Medardi, num. 19. Idem tradit causam ob quam is sedem episcopalem a Viromandensium Noviomum transtulerit. Illa scilicet urbs frequentibus Barbarorum excursionibus cum devastata fuisset, ac nova time-retur incursio, Noviomum, ceu tutiorem in locum, cum arte, tum ipsa natura satis minutum ac vallatum, sedem duxit transferendam. Est scilicet ea regio (ut ibidem Radbodus, num. 16, describit) sibi circumdata, et paludibus, et sua ipsius habitate contra hostiles non parum munita excursus. Ipse quoque inter geminos rivulos constitutus est Noviomus, ab Oriente Galliola, ab Occidente Margareta circum-fluitur, quos ambos tertius quidam suscipit, qui Versa nominatur; et sic pariter confluentes non longe a menibus illis in Isaram, qui magni est nominis, dilabuntur. . . Est etiam locus ipse ab Oriente et Occidente adeo rupibus vallatus et rivulis, montibus quoque et vallium cuniculis, quod contra plurimam hostium incursionem a paucis commodissime possit defendi.

bolē praliante calumniam, sed pervenit victor A
meritis ad coronam. Tunc pontifex beatissimus,
membrorum compage, protenta longævitate defessus,
a spiritum requiem deprecatus emisit, et convexa
cœli athleta triumphalis ascendit. Inter reliquos,
etiam asseverante (ut vidit) b Willacario presbytero,
quando sanctus Medardus accepit corporis transi-
tum, ipsius horæ momento cœli prorsus aperti sunt
et ante sancti corpusculum fere per tres horas di-
vina luminaria cunctis videntibus astiterunt; moxque
in terra grande fluxit diluvium, ita ut plueret mul-
tum calida aqua de nubilo.

10. Cujus corporis solemne pignus, præcellentis-
simi c Clotarii principis Francorum vel devotione
vel tempore, Suessionensium urbs, tanti muneris
præmio ditata, promeruit. Sed cum omnium popu-
lorum fides solemnī ambitione, gravissimo feretro,
tradenda sepulturæ membra conveheret, et unani-
mitate vel amore gestandi onus leve sentiret, tunc
obviam sanctum habuit, damnatis aurium dudum
aditibus, surdus quidam occurrens; et pretiosi ve-
laminis pepulum osculans, psallentium illico stupens
melos audivit, et fraudati sensus usum recipere
mundatus fide promeruit.

11. Postquam igitur, devotione fidelium maximo
decora præfulta ejus tumuli urna exornata surrexit,
prolixum est enarrare quantis se virtutibus quan-
tisque pro debiliū clamor attollat emundatione
tropæis; a quo quidquid fuis precibus expetitur,
incontinenter effectibus obtinetur. Hujus igitur tem-
pli pro foribus paralyticus quidam depositus et
ejectus, d quem omnium membrorum debilitas di-
verso jure discreta damnaverat, pristina incolumita-
tis meruit augmenta suscipere, et salutis gloriam
obtinere, ut singulis vigor artubus redditus con-

a Cointius refert obitum sancti Medardi ad an.
545, ostendens nec post an. 530 creatum episcopum
Viromandensem, nec post 545 vita esse sanctum.
Nam res, inquit, ab eo gestæ, antequam Tornacensis
episcopus crearetur, breviori temporis spatia
quam biennio circumscribi non possunt. At sanctus
Eleutherius, cui Medardus in sede Tornacensi suc-
cessit, obiit an. 532. Non is igitur post an. 530 Vi-
romandensis episcopus creatus fuisse dicens est.
Neque rursus dici potest ante an. 530 Viromanden-
sem sedem conscendisse, cum non ante annum 544
beata Radegundis a beato Medardo, Noviom. episco-
po, velum acceperit, ut in ejus Vita narratur.
Quamobrem cum is sederit episcopus quindecim
annis, consequitur ut nec ante annum 530 creatus
fuisse episcopus existimandus sit, nec post 545
obitisse. Hujusce chronologiæ ratio videtur cum eo
consentire quod narrat Radbodus, sanctum Medar-
dum, Tornacensem episcopum creatum sub sanctis-
simo Remigio Rhemorum archiepiscopo, siquidem Re-
migius, ut vult Cointius, obiit an. 533.

b Aliis mss. Willicharius et Walcharius.

c Scilicet, ut in ejus Vita narrat Radbodus, cum
ad eum, jam ad extrema redactum, visendum Clota-
rius accessisset, et ipse mandasset ut sua in ecclesia
sepeliretur, rex enixe ab eodem petiit et impetravit
ut Suessionis se humari pateretur, asserens se super

festim, suffragante remedio, astaret illæsus, et cujus
prius communis usum sermonis adnexa palato lin-
gua confuderat, virtutem sancti antistitis resoluta
oris compage laudabat.

12. Protinus scilicet sæpe palam triumphante
mysterio, quos iniqua ferri ponderis retentacula
gressibus negatis astrinxerant, ad templi oraculum
summus antistes veniendi præstitit facultatem; et
robustam metalli naturam exsuperans, vasta com-
pedum vincula confregit. Multos igitur promiscui
sexus, quos membrorum debilitas miseranda con-
traxerat, usibus restitutis, virtus medica indiscrete
solvebat. Crebrius etiam oculorum captis lumine,
purgatis tenebris, præsidium contemplationis iu-
dulsit, et redivivæ lucis compendia desertis habita-
culis restauravit. Multa quoque et innumera virtu-
tum suarum insignia, quæ diebus singulis ex more
concresecunt, relatio nostra præterit, ut nec lateret
silentio magnitudo operis, nec diei consumeret spa-
tium tanta prolixitas dictionis.

13. Hujus ergo piam Majestatem fuis indesinen-
ter precibus exoremus, ut [clementissimi Theode-
berti, regis nostri, felicitatem, crebris successibus
dilatatam, et in externis gentibus justo domiandi
jure procul extensam, pro sua pietate longævet, et
clementissimi Sigiberti quondam regis animæ sem-
piternam requiem præstare dignetur, qui a templi
ejus spatia devotus extendens, ad excelsa fastigii
tegmata sumptuoso decore perduxit, quatenus eodem
intercedente, servato culmine regii diadematis, pro-
tendantur sceptræ regis potestatis, ac perinde me-
delam populis, pacemque tribuat universis;] confe-
rat etiam petiitum pro delictorum indulgentia cunctis
generale præsidium, qui speciale solemnitatis suæ
hodie mundo præstitit ornamentum f.

corpus ejus basilicam decenter exædificaturum, et
ad laudem et gloriam divina Majestatis cœnobialem
serrorum Dei regulam ordinaturum.

d In tertia Vita, cap. 24, ejus infirmitas hisce ver-
bis explicatur: *Utroque pede in posteriora reflexo, ad
vitam quodammodo semivivens tenebatur imago, quia
et manus nugaciter vacabant ab opere, nec ad aliquis
agiles exeri, nec dissipatæ saltem ori habiles erant
applicari.*

hic desinit ms. Cæsaris insulæ. Chiffletius etiam
quædam mss. habuit, in quibus deerant vota pro
regibus mox nominandis. BOLLAND.

e De sancti Medardi basilica, et in ea perficienda
studio Sigiberti et opera, legis quæ adnotavimus
ad c. 20 lib. II Op. Fort.

f Hæc conclusio apud Acher. ex Mss. Corbeiensi
et Resbacensi paulo prolixior, et aptior annuo in
Ecclesiis usui legitur hoc modo: *Hujus ergo piam
Majestatem fuis indesinenter precibus exoremus, ut
conferat pro delictorum indulgentia cunctis generale
præsidium, qui speciale solemnitatis suæ hodie mundo
præstitit ornamentum. Quæ cuncta præconia s: ut non
modo ejus qui accepit ut dignus pro nobis suffragator
assistat, sed potius sanctæ et inseparabilis Trinitatis,
cui honor et potestas, virtus et imperium, laus et jubi-
latio, in omni gente, loco et tempore, et per innumera
sæculorum sæcula.*